

صنعت بیمه امارات

سرچشمین رشد سالانه

● ابوالقاسم راه چمنی

امضا کرد. این معاهده با هدف جلوگیری از دزدی دریایی و تجارت برده بود. البته در عمل این معاهده نتوانست از ناامنی‌ها در دریا و تجارت برده جلوگیری کند. در سال ۱۸۳۵ شیخ نشین‌های منطقه با امضای معاهده‌ای بر استقرار آتش بس توافق کردند. آنان تصمیم گرفتند در صورت وقوع هرگونه حمله یا درگیری به جای آنکه خود تلافی کنند، آن را به مقامات سیاسی یا افسران نیروی دریایی بریتانیا گزارش کنند. این معاهده آتش بس تا سال ۱۸۵۳ چند بار تمدید شد تا اینکه در این سال پیمانی امضا شد که هدف آن پایان بخشیدن به تمامی درگیری‌ها در دریا و استقرار «آتش بس» دائمی دریایی بود. این معاهدات تا سال ۱۹۷۱ میلادی اعتبار داشت. در قرن نوزدهم میلادی کشورهای فرانسه، آلمان و روسیه در منطقه خلیج فارس در پی منافع برای خود بودند و به همین دلیل در سال ۱۸۹۲ بریتانیا و شیخ نشین‌های منطقه معاهده‌ای امضا کردند که «توافق نامه انحصاری» (Exclusive Agreement) نام گرفت. براساس این توافق نامه شیخ نشین‌ها موافقت کردند به جز بریتانیا با هیچ قدرت دیگری وارد معاهده نشوند و بدون رضایت بریتانیا هیچ بخشی از قلمرو خود را به قدرت‌های خارجی واگذار نکنند، یا نفروشدند. از این تاریخ به بعد تا زمان استقلال

پیشینه تاریخی

سرزمینی که امروزه امارات متحده عربی خوانده می‌شود به لحاظ تاریخی مجموعه‌ای از قبایل شیخ نشین بوده است که پیشینه آنها به دو قبیله «قواسیم» و «بنی یاس» بازمی‌گردد و این دو قبیله به تدریج در قرن هجدهم میلادی به قدرت‌های مسلط در این منطقه تبدیل شدند. قبیله قواسیم بیشتر به تجارت دریایی و خشکی اشتغال داشت و بر مناطق رأس الخیمه و شارجه مسلط بود. قبیله بنی یاس به کشاورزی و شبنانی اشتغال داشت و در مناطق ابوظبی و دبئی زندگی می‌کرد. از قرن هفدهم تا قرن نوزدهم میلادی این منطقه به «ساحل دزدان دریایی» شهرت داشت و از آنجا دزدان دریایی اروپایی و عرب به کشتی‌ها حمله می‌کردند. نیروهای بریتانیایی در سال ۱۸۱۸ به محل استقرار دزدان دریایی در رأس الخیمه و دیگر مناطق ساحلی حمله کردند تا خطوط دریایی و به ویژه مسیر تردد کشتی‌های کمپانی هند شرقی را ایمن سازند. برخی از مورخان نیز معتقدند بریتانیا با این هدف به سواحل رأس الخیمه حمله کرد تا سلطه و نفوذ خود را بر منطقه افزایش دهد و از نفوذ سایر قدرت‌های اروپایی جلوگیری کند. در سال ۱۸۲۰ بریتانیا با شیخ نشین‌های این منطقه معاهده صلح

دبی، به عنوان معاون رئیس انتخاب شد و برادر کوچک‌ترش یعنی شیخ مکتوم بن راشد آل مکتوم، ولیعهد دبی، به نخست وزیری منصوب شد.

در سال ۱۹۷۱ میلادی امارات متحده عربی قانون اساسی موقتی را تصویب کرد که قرار بود پنج سال اعتبار داشته باشد

اما اعتبار آن تا سال ۱۹۹۶ ادامه یافت و در این سال قانون اساسی جدیدی به تصویب رسید. در سال ۱۹۷۶ دولت فدرال کنترل امور دفاعی، سرویس‌های امنیتی امور مربوط به مهاجرت امنیت عمومی و مرزها را در اختیار گرفت و به این ترتیب حکومت مرکزی تقویت شد.

موقعیت جغرافیایی

امارات متحده عربی در شبه جزیره عربستان بین کشورهای عمان و عربستان سعودی واقع شده و با خلیج فارس و خلیج عمان مرز مشترک دارد. این کشور ۸۶۷ کیلومتر مرز زمینی و ۱۳۱۸ کیلومتر مرز آبی در امتداد خلیج فارس و خلیج عمان دارد. امارات متحده عربی ۷۷/۷۰۰ کیلومتر مربع مساحت دارد که از دشت‌های وسیع تشکیل شده است.

آب و هوای امارات گرم و خشک است و در ماه‌های تابستان درجه حرارت آن به بیش از ۴۰ درجه سانتی‌گراد می‌رسد که با رطوبت بسیار بالایی همراه است. در ماه‌های زمستان هوای معتدلی دارد که بین ۱۷ تا ۲۰ درجه نوسان دارد.

فقط ۰/۶ درصد از زمین‌های امارات قابل کشت است. در امارات توفان‌های شن و گرد و غبار بسیار شایع است و هنگام وقوع باعث کاهش میزان دید می‌شود.

بر اساس سرشماری رسمی در سال ۲۰۰۵ جمعیت امارات متحده عربی بین ۴/۱ میلیون تا ۴/۶ میلیون نفر برآورد می‌شود. از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۵ جمعیت ۷۵ درصد رشد داشته و در آن تعداد مهاجران به شدت افزایش یافته است. در حال حاضر نسبت رشد سالانه جمعیت حدود ۶/۹ درصد است. اکثریت جمعیت (۲/۵ میلیون نفر) در مناطق شهری و به ویژه دو امارات دبی و ابوظبی زندگی می‌کنند. ترکیب جمعیتی این کشور عمدتاً جوان است و حدود ۷۵ درصد

آنها در سال (۱۹۷۱)، شیخ‌نشین‌ها تحت الحمایه بریتانیا بودند. یعنی بریتانیا مسئول دفاع و روابط خارجی آنها بود. شیخ‌نشین‌ها به صورت سنتی اداره می‌شدند و شیخ حاکم سلطان محسوب می‌شد و بر رعایای خود اختیارات مطلق داشت.

در سال ۱۹۵۲ بریتانیا به امیران هفت شیخ‌نشین منطقه اعلام کرد برای اتخاذ سیاست‌های مشترک در امور اداری و شکل‌گیری نوعی نظام فدرال، شورای مشترکی تشکیل دهند. حاکمان هفت شیخ‌نشین سالی دوبار در دبی در جلسه این شورا به ریاست نماینده سیاسی بریتانیا شرکت می‌کردند.

از سال ۱۹۵۸ که نفت در خطوط ساحلی ابوظبی کشف شد تأسیسات نفتی قدرت و اعتبار هر امارت را تعیین می‌کند. نفت مناطق خشکی در سال ۱۹۶۰ در ابوظبی کشف شد و تولید تجاری در سال ۱۹۶۲ آغاز گردید. این موضوع سبب تولید ثروت برای این امارت شد که بزرگ‌ترین نیز در مجموعه امارت‌های هفتگانه به شمار می‌رود. شیخ ابن سلطان آل نهیان که از سال ۱۹۲۸ حاکم امارت ابوظبی بود نتوانست از درآمدهای نفتی برای توسعه شیخ‌نشین خود استفاده کند و در سال ۱۹۶۶ برکنار شد. برادر کوچک‌تر او شیخ زاید بن سلطان آل نهیان جای او را گرفت. در دوره حکمرانی او ابوظبی به تدریج متحول شد و از درآمدهای نفتی برای رفاه عمومی و طرح‌های عمرانی استفاده شد. در سال ۱۹۶۶ نفت در دبی نیز استخراج شد و درآمدهای سرشاری برای آن به ارمغان آورد.

در سال ۱۹۶۸ دولت بریتانیا اعلام کرد قصد دارد نیروهای نظامی خود را از منطقه خلیج فارس خارج کند و به تحت‌الحمایگی شیخ‌نشین‌ها پایان دهد. در ماه مارس ۱۹۶۸ نیز هفت شیخ‌نشین امارات به همراه بحرین و قطر (که آنان نیز تحت‌الحمایه بریتانیا بودند) «فدراسیون امارات عربی» را تشکیل دادند. بحرین و قطر در سال ۱۹۷۱ با اعلام استقلال از این فدراسیون خارج شدند. در ماه جولای ۱۹۷۱ شش شیخ‌نشین (ابوظبی، عجمان الفجیره، دبی، شارجه و ام‌القوین) برای رسیدن به استقلال و تشکیل کشور امارات متحده عربی روی متن قانون اساسی فدرال توافق کردند. در اول دسامبر ۱۹۷۱ بریتانیا به تمام معاهدات خود با شیخ‌نشین‌ها پایان داد و روز بعد استقلال آنها اعلام شد. هفتمین شیخ‌نشین یعنی رأس‌الخیمه در فوریه ۱۹۷۲ به امارات متحده عربی پیوست. در زمان استقلال، شیخ‌زاید بن سلطان آل نهیان، حاکم ابوظبی، به عنوان نخستین رئیس امارات متحده عربی معرفی شد. وی تا زمان مرگش در سال ۲۰۰۴ عهده‌دار این سمت بود. شیخ‌راشد بن سعید آل مکتوم، حاکم

دولت فلرال برای خصوصی‌سازی اقتصاد برنامه‌های گسترده‌ای تدوین کرده است. امارت دبی برنامه بلند پروازانه‌ای برای بخش انرژی و آب تنظیم کرده است. در سال ۱۹۹۷ دولت دبی مجوزی برای طرح‌های سرمایه‌گذاری در بخش انرژی و تأسیسات آب شیرین‌کنی در بخش خصوصی صادر کرد.

بر اساس قوانین تجاری امارات متحده عربی، شرکت‌های خارجی برای فعالیت در این کشور باید دارای شریک اماراتی باشند. قوانین مربوط به نمایندگی و توزیع کالاها مقرر می‌دارد شرکت‌هایی که در امر واردات و توزیع کالاها را برای فعالیت می‌کنند باید مالکیت صددرصدی آنها متعلق به اتباع امارات باشد. در دیگر فعالیت‌ها حداقل ۵۱ درصد مالکیت باید به اتباع امارات تعلق داشته باشد. البته اگر شرکت‌ها در ۱۲ منطقه آزاد امارات مستقر باشند از این شرایط مستثنی خواهند بود. درباره شرکت‌های بیمه حداکثر مالکیت طرف خارجی به ۲۵ درصد کاهش پیدا می‌کند. خانم شیخه لبنا القاسمی، وزیر اقتصاد امارات متحده عربی در مصاحبه با روزنامه خلیج تایمز در تاریخ ۲۳ ژوئن ۲۰۰۷ اعلام کرد پیش‌نویس اصلاح قانون شرکت‌ها تهیه شده و تا اواخر تابستان ۲۰۰۷ برای تصویب به هیئت وزیران ارائه خواهد شد. مهم‌ترین ویژگی این اصلاحیه آن است که در صورت تصویب نهایی به سرمایه‌گذاران خارجی اجازه خواهد داد ۱۰ درصد مالکیت شرکت تأسیس شده در امارات را دارا شوند.

با گذشت ۴۰ سال از زمان اکتشاف و صدور نفت از امارات این کشور کوچک شیخ‌نشین که درآمدهای خود را از صید مروارید ماهیگیری، گله‌داری و کشاورزی تأمین می‌کرد، امروزه به کشوری مدرن با درآمد سرانه بالا و دارای مازاد تجاری تبدیل شده است. بر اساس قانون اساسی امارات، هر یک از امارت‌ها مالک منابع طبیعی (و از جمله نفت و گاز) واقع شده در قلمرو خود هستند. بر همین اساس امارت ابوظبی که بزرگ‌ترین و ثروتمندترین شیخ‌نشین است، بزرگ‌ترین صادرکننده نفت در میان هفت شیخ‌نشین دیگر به شمار می‌آید و تأمین‌کننده مالی فدراسیون است. امارت دبی به لحاظ قلمرو دومین شیخ‌نشین به شمار می‌آید و اقتصاد آن مبتنی بر خدمات (توریسم، مسکن، ارتباطات رسانه، خدمات مالی) است.

این دو امارت (ابوظبی و دبی) حدود ۸۰ درصد درآمدهای امارات متحده عربی را تأمین می‌کنند.

اقتصاد امارات هنوز هم تا حدود زیادی وابسته به درآمدهای حاصل از صدور نفت و گاز است. وابستگی به درآمدهای نفتی و نوسانات ناشی از آن در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ میلادی حاکمان این

جمعیت بین ۱۵ تا ۶۴ ساله هستند. حدود ۲۰ درصد کمتر از ۱۴ سال سن دارند و کمتر از یک درصد ۶۴ ساله و بیشتر هستند.

گروه‌های قومی و زبان

اتباع امارات متحده عربی فقط ۲۰ درصد جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهند. بخش مهمی از جمعیت شامل کارگران خارجی است که عمدتاً از جنوب و جنوب شرق آسیا هستند (حدود ۶۰ درصد جمعیت). بقیه جمعیت شامل مهاجرانی از کشورهای عربی (فلسطینی‌ها، مصری‌ها، اردنی‌ها، یمنی‌ها و عمانی‌ها) ایران، بنگلادش، هند، افغانستان، فیلیپین و برخی از کشورهای اروپایی است. زبان رسمی این کشور عربی است و زبان انگلیسی، فارسی، اردو و هندی نیز رواج دارد. ۹۶ درصد اتباع امارات متحده عربی مسلمان هستند و قانون

اساسی این کشور اسلام را دین رسمی تمامی هفت امارت معرفی کرده است.

آموزش و پرورش

بر اساس آمارهای رسمی دولت ۹۱ درصد مردم امارات باسواد هستند. دولت این کشور برنامه‌ای تنظیم کرده است تا پیش از سال ۲۰۱۰ تمامی جمعیت این کشور باسواد شوند.

آموزش عمومی تا سطح دانشگاه برای دختران و پسران اتباع امارات رایگان است. از آغاز سال تحصیلی ۲۰۰۷-۲۰۰۶ فرزندان مهاجران خارجی می‌توانند با پرداخت شهریه در مدارس دولتی تحصیل کنند. تحصیل تا کلاس نهم اجباری است ولی این قانون چندان اجرا نمی‌شود.

اقتصاد

امارات متحده عربی دارای اقتصادی مختلط است و بیشتر بخش‌های تولیدی متعلق به دولت‌های هر یک از امارت‌هاست. نظام حقوقی این کشور مالکیت اتباع اماراتی را بر مالکیت خارجی‌ها مقدم می‌شمارد.

کشور را متقاعد کرد در پی ایجاد تنوع در منابع درآمدی برآیند.

این تلاش‌ها تا حدودی نیز موفق بوده و در سال ۲۰۰۲ درآمد‌های نفتی حدود ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی (GDP) و ۵۰ درصد درآمد‌های صادراتی را تشکیل داده است.

تولید ناخالص داخلی (GDP) امارات در سال ۲۰۰۶ میلادی ۱۰۹/۳ میلیارد دلار بوده که نسبت رشد آن ۸/۹ درصد در سال است. سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی ۲/۳ درصد، صنعت ۶۱/۹ درصد و خدمات ۳۵/۸ درصد بوده است.

نیروی انسانی فعال در امارات براساس برآوردهای سال ۲۰۰۶ میلادی ۲/۹۶۸ میلیون نفر است که از این تعداد ۷ درصد در بخش کشاورزی، ۱۵ درصد در بخش صنعت و ۷۸ درصد در بخش خدمات فعالیت می‌کنند. میزان بیکاری ۲/۴ درصد و میزان تورم ۱۰ درصد است.

محصولات کشاورزی امارات شامل خرما، سبزی‌ها، هندوانه محصولات لبنی، مرغ و تخم مرغ و ماهی است. محصولات صنعتی این کشور نیز شامل نفت، پتروشیمی، آلومینیوم، سیمان و کودهای شیمیایی است. امارات روزانه ۲/۵۴ میلیون بشکه نفت تولید می‌کند و مصرف روزانه آن ۴۰۰ هزار بشکه است. میزان ذخایر نفت اثبات شده این کشور حدود ۹۷ میلیارد بشکه است.

صادرات این کشور شامل نفت خام (۴۵ درصد)، گاز طبیعی، ماهی خرما و صادرات مجدد کالاهاست. واردات نیز شامل ماشین‌آلات و تجهیزات حمل و نقل، مواد شیمیایی و مواد غذایی است.

ساختار صنعت بیمه امارات

صنعت بیمه امارات با سرمایه‌گذاری ۱۸/۲۷۳ میلیارد درهم در سال ۲۰۰۵ نقش بسیار مهمی در اقتصاد این کشور دارد. ساختار صنعت بیمه در سه بخش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱- ساختار حقوقی حاکم بر صنعت بیمه امارات

صنعت بیمه امارات در حال حاضر براساس قانون فدرال شماره ۹ مصوب سال ۱۹۸۴ میلادی فعالیت می‌کند. این قانون که از اول جولای ۱۹۸۴ قدرت اجرایی یافت درباره چگونگی فعالیت شرکت‌های بیمه و نمایندگی‌هاست. وزارت اقتصاد مسئول تدوین آئین‌نامه‌های اجرایی صنعت بیمه است. هیئت دولت تاکنون آئین‌نامه‌های متعددی در خصوص چگونگی اعطای مجوز به کارشناسان بررسی خسارات، مشاوران بیمه و کارگزاران بیمه تصویب کرده است. هیئت دولت در مصوبه شماره ۵۴ مورخ ۱۹۸۷ مقرر کرد بیمه‌نامه‌های اتومبیل در خصوص مسئولیت شخص ثالث و بیمه بدنه در یکدیگر ادغام شده و بیمه‌نامه

واحدی صادر شود.

۲- ساختار سازمانی صنعت بیمه امارات

سه نهاد بر صنعت بیمه امارات تأثیرگذار هستند:

۱-۲ وزارت اقتصاد

قانون فدرال شماره ۹ مصوب ۱۹۸۴ درباره شرکت‌های بیمه، وزارت اقتصاد این کشور را مأمور اجرای قانون مزبور دانسته است. این

قانون وزارت اقتصاد را مسئول نظارت بر شرکت‌های بیمه، نمایندگان، کارگزاران و سایر فعالان این صنعت نموده است.

۲-۲ شورای عالی بیمه

شورای عالی بیمه مسئول تدوین سیاست‌های کلی صنعت بیمه و پیشنهاد قوانین جدید در خصوص چگونگی نظارت بر شرکت‌های بیمه است. اعضای این شورا شامل نمایندگان از مقامات ذیصلاح دولتی و نمایندگانی از اتحادیه اتاق‌های بازرگانی و صنایع است

۳-۲ انجمن بیمه‌گران امارات متحده عربی

این انجمن براساس مصوبه شماره ۶۲ مورخ ۲۷ جولای ۱۹۸۸ هیئت وزیران تأسیس شد. اعضای این انجمن شامل تمامی شرکت‌های بیمه است که در امارات فعالیت می‌کنند. هدف انجمن پیشبرد و گسترش همکاری بین شرکت‌های بیمه و بررسی نیازهای این صنعت است انجمن بیمه‌گران امارات در حال حاضر دارای ۴۷ عضو است که از این تعداد ۲۳ شرکت داخلی و ۲۴ شرکت خارجی هستند. در میان فهرست شرکت‌های خارجی، نام شرکت بیمه ایران که در دبای دارای شعبه است نیز دیده می‌شود. در این انجمن همچنین ۲ شرکت نمایندگی بیمه، ۴ شرکت کارگزاری بیمه و یک شرکت ارزیابی خسارت نیز عضویت دارند.

قانون جدید بیمه

قانون جدید بیمه که فعالان این صنعت مدت‌ها در انتظار آن بودند سرانجام در فوریه سال ۲۰۰۷ به تصویب رسید. این قانون جایگزین قانون بیمه مصوب ۱۹۸۴ خواهد شد و نویدبخش دوره

جدیدی برای صنعت بیمه در امارات متحده عربی خواهد بود. هدف اصلی قانون جدید، تاسیس «کمیسیون بیمه» «Insurance Commission» خواهد بود. این کمیسیون عهده‌دار تدوین مقررات صنعت بیمه، نظارت بر آن و صدور مجوز برای شرکت‌های بیمه، کارگزاران بیمه نمایندگان بیمه، مشاوران امور بیمه و ارزیابان خسارت و آکچوئری‌هاست.

تا قبل از تصویب قانون جدید، وزارت اقتصاد عهده‌دار وظیفه نظارت و تدوین مقررات صنعت بیمه بود. فعالان این صنعت معتقد بودند مقرراتی که وزارت اقتصاد تدوین می‌کند، ناکافی و

پراکنده هستند و علاوه بر آن نیروی انسانی شاغل در بخش بیمه وزارت اقتصاد ناکافی و غیر متخصص می‌باشند.

قانون جدید بیمه شش ماه پس از تصویب، یعنی آگوست ۲۰۰۷ قدرت اجرایی خواهد یافت. اگرچه قانون جدید تصریح می‌کند که جایگزین قانون پیشین می‌شود ولی مقررات حاکم بر صنعت بیمه تا زمانی که مقررات جدیدی بر اساس قانون جدید به تصویب برسد همچنان اجرا خواهند شد.

قانون جدید بیمه یک دوره گذار دو ساله در نظر گرفته است تا شرکت‌های بیمه و سایر فعالان این صنعت خود را با شرایط جدید تطبیق دهند.

به نظر می‌رسد قانون جدید بیمه امارات متحده عربی و کمیسیون بیمه، از «کمیسیون بیمه اردن» الگو گرفته باشد. کمیسیون بیمه اردن در سال ۱۹۹۹ تاسیس شد و برخی از کشورهای منطقه از آن الگو گرفتند.

ساختار کمیسیون بیمه امارات متحده عربی

کمیسیون بیمه دارای هیئت مدیره‌ای خواهد بود که ده عضو خواهد داشت و اعضای آن به این شرح انتخاب می‌شوند: پنج عضو را دولت منصوب می‌کند که یکی از اعضای آن از بانک مرکزی امارات خواهد بود. پنج عضو دیگر از بخش خصوصی انتخاب خواهند شد که یک عضو آن از «انجمن بیمه امارات» خواهد بود. ریاست کمیسیون بر عهده مدیرعامل خواهد بود.

وظایف کمیسیون که در قانون جدید بیمه به آنها تصریح شده، به

شرح ذیل است:

- تدوین قوانین مورد نیاز صنعت بیمه
- آئین نامه دستورالعمل‌های صنعت بیمه
- بررسی و صدور پروانه‌های شرکت‌های بیمه و دیگر فعالان این صنعت
- تعیین سیاست‌ها و رویه‌های کاری در صنعت بیمه مانند مقررات مربوط به سرمایه‌گذاری، حسابداری، بیمه‌های اتکایی و دیگر موضوعات تأثیرگذار بر این صنعت

برخی از مفاد قانون جدید بیمه

برخی از شرایط و تغییرات قانون جدید بیمه‌رامی توان این‌گونه برشمرد:

- قانون جدید مقرر می‌دارد «اموال و دارایی‌هایی که در کشور (امارات متحده عربی) واقع شده‌اند و مسئولیت‌های ناشی از آنها باید به وسیله بیمه‌گرانی بیمه شوند که در امارات متحده عربی به ثبت رسیده‌اند.

- هیچ محدودیتی برای بیمه اتکایی ریسک‌های واقع شده در امارات متحده عربی وجود ندارد.

- قانون جدید بیمه دسته‌بندی انواع بیمه را از شش گروه به سه گروه تقلیل می‌دهد (اموال، مسئولیت و اشخاص)

- فعالیت‌های موسساتی که در «مناطق آزاد» به ثبت رسیده‌اند فقط به بیمه اتکایی منحصر می‌شود.

- قانون جدید بیمه فروش بیمه‌های اموال و اشخاص در یک شرکت را ممنوع اعلام می‌کند. البته برای اجرا شدن این مصوبه مهلت زمانی پنج ساله‌ای را در نظر گرفته است.

- قانون جدید هیچ حداقلی را برای مالکیت اتباع امارات در شرکت بیمه در نظر نمی‌گیرد. (بر اساس قانون قبلی بیمه حداقل ۷۵ درصد سهام شرکت باید متعلق به اتباع امارات می‌بود)
- تاسیس دفاتر نمایندگی بیمه‌های خارجی در امارات مجاز دانسته شده است.

- اندوخته قانونی بیمه‌گران به ۶ میلیون درهم افزایش یافته است.

- تمامی بیمه‌نامه‌ها باید به زبان عربی صادر شود. البته ترجمه آنها به سایر زبان‌ها مجاز دانسته شده است.

در پایان باید گفت در قانون جدید بیمه امارات، مدلی که مورد اقتباس قرار گرفته چندان همگام با تحولات جهانی نیست. امروزه در جهان از مدل «نهاد خدمات مالی متحد» استفاده می‌شود که (Unifie Financial Services body) در آن بیمه نیز نوعی از خدمات مالی به شمار می‌آید. این مدل در سایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس مانند عربستان سعودی

۲۵/۹ درصد رشد داشته است. رشد حق بیمه‌های تولیدی در هر دو بخش بیمه‌های اموال و اشخاص بوده است. بیمه‌های اشخاص در سال ۲۰۰۵ به رقم بی‌سابقه ۱/۲ میلیارد درهم رسید که در مقایسه با سال قبل از آن ۱۵/۶ درصد رشد داشت. بیمه‌های اموال نیز با رشد ۴۰/۴ درصدی به رقم ۶/۶۵ میلیارد

درهم رسید. مجموع

حق بیمه‌های تولیدی

در بخش‌های اموال و

اشخاص در سال ۲۰۰۵

به رقم ۷/۹ میلیارد

درهم رسید که در

مقایسه با سال ۲۰۰۱

(۳/۳ میلیارد درهم)

دو برابر شده بود.

حق بیمه‌های تولیدی

در بخش بیمه‌های اشخاص در سال ۲۰۰۵ فقط ۱۵/۳ درصد از مجموع حق بیمه‌های تولیدی در این کشور را تشکیل داده و مابقی یعنی ۸۴/۷ درصد متعلق به بیمه‌های اموال است.

براساس آمارهای وزارت اقتصاد ۵۷/۵ درصد از حق بیمه‌های تولیدی در بخش بیمه‌های غیرزندگی، متعلق به بیمه‌های حوادث و مسئولیت بوده است که ارزش آن بالغ بر ۳/۲۸ میلیارد درهم است. پس از آن بیمه آتش سوزی با ۱۵/۷ درصد رتبه بعدی را به خود اختصاص داده است.

اماراتیزه کردن صنعت بیمه

اتباع کشور امارات حضور بسیار اندکی در صنعت بیمه این کشور دارند و تقریباً تمامی نیروی انسانی شاغل در این صنعت را خارجی‌ان تشکیل می‌دهند. بر همین اساس هیئت وزیران امارات متحده عربی با تصویب قانونی، شرکت‌های بیمه را ملزم کرد پس از تصویب قانون حداقل ۱۵ درصد از نیروی انسانی خود را از اتباع امارات تامین کنند. به نظر می‌رسد این قانون چندان قابلیت اجرا نداشته باشد زیرا براساس آمارهای رسمی وزارت اقتصاد در حال حاضر فقط ۶/۲ درصد از شاغلان صنعت بیمه ملیت اماراتی دارند و بقیه خارجی هستند. تحلیل‌گران اقتصادی معتقدند برای رویگردانی اتباع امارات از فعالیت در صنعت بیمه دو دلیل می‌تواند وجود داشته باشد:

- نخست اینکه در فقه اهل سنت هنوز هم قراردادهای بیمه چندان پذیرفته نشده و براین اساس از دیدگاه برخی از

و بحرین نیز مورد اقتباس قرار گرفته است و در این کشورها بیمه زیر نظر بانک مرکزی اداره می‌شود. البته موفقیت قانون جدید بیمه در سازماندهی این صنعت و بهبود استانداردهای آن تا حدی زیادی بکارگیری نیروی انسانی متخصص و مدیریت مناسب در کمیسیون بیمه بستگی خواهد داشت.

عملکرد صنعت بیمه امارات

براساس آمارهای موسسه رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه در کشورهای عربی (Digest Arab Insurance Rating) امارات متحده عربی دارای بالاترین سرانه حق بیمه تولیدی (۵۹۱/۲) در جهان عرب است. براساس سیاست‌های جدید دولت این کشور که قصد دارد حضور شرکت‌های بیمه خارجی در بازار این کشور را تسهیل کند، به نظر می‌رسد، بخش بیمه‌شاهد رشد بیشتری در سال‌های آینده باشد. در حال حاضر ضریب نفوذ بیمه در امارات در بخش بیمه‌های اشخاص ۲۸ درصد و در بخش بیمه‌های اموال ۱/۲۵ درصد است که در مقایسه با متوسط جهانی یعنی ۴/۳۸ درصد و ۳/۱۸ درصد هنوز فاصله زیادی دارد.

براساس آخرین آمارهای موجود که مربوط به سال ۲۰۰۵ میلادی است، مجموع حق بیمه تولیدی کشور امارات ۷/۸۶ میلیارد درهم بوده است که در مقایسه با سال پیش از آن ۳۵/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال ۲۰۰۵ امارات متحده عربی دارای بالاترین حق بیمه تولیدی در میان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بوده است. صنعت بیمه امارات با داشتن ۴/۱۰۰ نفر شاغل دارای بزرگ‌ترین صنعت بیمه در میان کشورهای عضو شورای همکاری است.

در سال ۲۰۰۵ در مجموع ۴۶ شرکت در صنعت بیمه امارات حضور داشته اند که از میان آنها ۲۳ شرکت داخلی بوده و مابقی خارجی یا سرمایه‌گذاری مشترک بوده‌اند. شرکت‌های بیمه داخلی بیشتر در عرصه بیمه‌های اموال فعالیت می‌کنند و به شرکت‌های دولتی خدمات ارائه می‌نمایند. این وضعیت سبب شده است شرکت‌های داخلی در دوره زمانی بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ میلادی ۶۵ درصد حق بیمه‌های تولیدی این کشور را به خود اختصاص دهند. در بیمه‌های اموال شرکت‌های بیمه داخلی سلطه کاملی دارند و ۷۶ درصد حق بیمه‌ها را در این بخش تولید می‌کنند و شرکت‌های بیمه خارجی توانسته‌اند فقط ۲۴ درصد از این بازار را به خود اختصاص دهند. اما در بیمه‌های اشخاص شرکت‌های بیمه خارجی ۷۵/۷ درصد سهم بازار را در اختیار دارند.

در سه سال منتهی به سال ۲۰۰۵ میلادی حق بیمه‌ها به طور متوسط

شهروندان اماراتی فعالیت در بخش بیمه به لحاظ شرعی ممکن است اشکال داشته باشد.

- دلیل دیگر آن است که صنعت بیمه به نیروی انسانی متخصص و تحصیل کرده در این رشته نیاز دارد که در میان شهروندان اماراتی کمتر وجود دارد.

برای رفع مشکل کمبود نیروی انسانی متخصص در امور بیمه

«دانشسرای عالی

فناوری» دبی دوره

«فوق دیپلم بیمه و

مدیریت» را در سال

۲۰۰۶ راه اندازی کرده

است. این دوره

آموزشی ۱۸ ماهه

خواهد بود و براساس

برنامه های آموزشی

موسسه بیمه گران

رسمی انگلیس (UK Chartered Institute of Insurance) تنظیم شده است. این دوره آموزشی اختصاص به شهروندان اماراتی خواهد

داشت و به دلیل اینکه صنعت بیمه از آن حمایت می کند، دانشجویان

هیچ شهریه آموزشی پرداخت نخواهند کرد.

چالش های صنعت بیمه امارات

چالش های صنعت بیمه امارات را به دو حوزه داخلی و خارجی

می توان تقسیم کرد.

چالش های داخلی

براساس آمار اتاق بازرگانی و صنایع دبی ۹۱ درصد از مجموع ۴۹

شرکت بیمه در شهرهای ابوظبی، دبی و شارجه واقع شده اند. صنعت

بیمه یک درصد از تولید ناخالص داخلی را تامین می کند. ۵۶ درصد

شرکت ها به اتباع امارات تعلق دارد، ۱۶/۲ درصد متعلق به

خارجی هاست و مابقی به صورت سرمایه گذاری مشترک بین طرف های

داخلی و خارجی است.

پنج شرکت بازار بیمه های اموال، اتومبیل و بیمه های حوادث را

در اختیار دارند و ۱۰ شرکت حدود ۶۰ درصد بازار امارات را به خود

اختصاص داده اند. به نظر می رسد بازار بیمه امارات اشباع شده

باشد زیرا حدود ۷۰ درصد قراردادهای نفتی و دولتی در شرکت های

بیمه داخلی امارات، بیمه می شود.

یکی از ویژگی های شرکت های بیمه امارات این است که در واقع

آنان به صورت کارگزاران بیمه عمل می کنند نه کاربرهای ریسک.

زیرا ۱۰۰ درصد ریسک ها را به صورت اتکایی واگذار می کنند و از این

نظر شرکت های بیمه امارات بالاترین میزان کمیسیون اتکایی را

پرداخت می نمایند. بیمه گران اتکایی نیز بدون بررسی و ارزیابی

ریسک ها تعهد در برابر خسارات آنها را می پذیرند. این رویه سبب

می شود بازار توسعه نیابد و بیمه گران کوچک انگیزه ای برای

پذیرش ریسک براساس موازین فنی نداشته باشند. انجمن

بیمه گران امارات (Emirates Insurance Association) اعلام کرده

است وزارت اقتصاد در امور شرکت های بیمه بیش از حد دخالت

می کند و حتی برای راضی کردن اتباع امارات ساعات کاری این

شرکت ها را نیز تغییر داده و به این ترتیب ارتباط آنها با

مشتریان شرکت ها در کشورهای دیگر را با مشکل مواجه ساخته

است. بر همین اساس انجمن بیمه امارات خواستار آن شده است

که نهاد نظارت کننده مستقل از وزارت اقتصاد باشد.

بازار بیمه امارات تاکنون تلاش اندکی برای ارائه محصولات جدید

جهت جذب مشتریان نموده است. هنوز ظرفیت های خوبی در

عرصه بیمه های عمر، درمانی، اموال و بیمه های ساختمانی وجود

دارد که از آنها استفاده نشده است.

قانون جدیدی براساس توصیه های یک «کمیته عالی» تدوین

شده که از حقوق بیمه گذاران بیشتر حمایت می کند و سبب

فعالیت های شرکت های بیمه می شود. شفافیت باید شامل

قراردادها، اسناد و آگهی های تبلیغاتی و تجاری شود. تاکنون

شرکت های بیمه بدون مشخص بودن شرایط قراردادهای بیمه

اقدام به فروش بیمه نامه کرده اند.

چالش های خارجی

به دلیل عضویت امارات در سازمان تجارت جهانی (WTO) و

توافقنامه های کلی درباره خدمات و تجارت (GATS) و نیز امضای

موافقتنامه های دو جانبه درباره تجارت آزاد (مانند موافقتنامه

تجارت آزاد با آمریکا و استرالیا) این کشور باید زمینه مناسب برای

رقابت خارجی در اقتصاد امارات را فراهم سازد. اما هنوز مشکلاتی

در این راه وجود دارد. معیارها و ضوابط اعطای پروانه تاسیس به

شرکت های خارجی هنوز چندان واضح و دقیق نیست. شرکت های

خارجی باید از لحاظ رتبه درجه بالایی داشته باشند و بتوانند

پوشش هایی را که شرکت های موجود ارائه نمی کنند، عرضه نمایند.

شرکت های خارجی خواستار آن هستند بتوانند به اتباع امارات نیز

خدمات بیمه ای ارائه کنند و در قراردادهای دولتی نیز مشارکت

داشته باشند. عرصه فعالیت شرکت های خارجی در حال حاضر

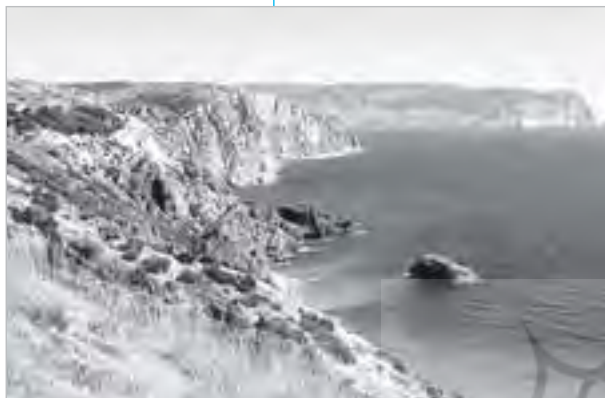
حدود ۲ میلیون تبعه خارجی با درآمدهای متوسط است.

با تصویب قانون جدید بیمه در سال ۲۰۰۷ بسیاری از محدودیت های

شرکت‌ها و طرف‌های خارجی رفتاری همانند شرکت‌های داخلی داشته باشند.

باز کردن بازارها و ایجاد شرایط مناسب برای شرکت‌های خارجی جهت دسترسی به بازارهای داخلی سبب می‌شود سرمایه‌گذاری خارجی در کشورها افزایش پیدا کند، بهره‌وری افزایش یابد و قدرت رقابتی و شرکت‌های داخلی افزایش پیدا کند. حضور شرکت‌های

خارجی علاوه بر اینکه سبب افزایش بهره‌وری شرکت‌های داخلی می‌شود، آنان را ترغیب خواهد کرد خود را همپای شرکت‌های خارجی نمایند. این مسئله نیز به نوبه خود باعث می‌شود شرکت‌های داخلی از فناوری‌های جدید که

شرکت‌های خارجی به کشورها منتقل کرده‌اند، بهره‌گیرند و از تجارت الکترونیک نیز در ساختار خود استفاده نمایند.

حضور شرکت‌های خارجی سبب می‌شود، رقابت شدیدی در بازار بوجود آید و اگر شرکت‌های داخلی آمادگی لازم را نداشته باشند سهم خود از بازار را از دست خواهند داد و احتمالاً به تدریج از گردونه رقابت خارج خواهند شد.

علاوه بر آن رقابت برای جذب نیروی انسانی متخصص نیز افزایش خواهد یافت. بنابراین حقوق و دستمزدها افزایش خواهد یافت و شرکت‌های بیمه باید در پی آموزش نیروی انسانی برآیند.

برای تحلیل آثار آزادسازی صنعت بیمه و حضور شرکت‌های بیمه خارجی، شرکت‌های بیمه داخلی براساس ریسک تبدیل شدن به شرکت‌هایی با مالکیت خارجی، به سه گروه تقسیم می‌شوند:

الف) شرکت‌های با ریسک بالا:

شرکت‌هایی کوچک هستند که تعداد پرسنل آنها کمتر از ۱۰ نفر است. بسیاری از این شرکت‌ها به صورت غیررسمی فعالیت می‌کنند و پس از آزادسازی صنعت بیمه منحل می‌شوند یا به تملک شرکت‌های خارجی در می‌آیند.

ب) شرکت‌های با ریسک متوسط: این گروه شرکت‌هایی متوسط هستند که بین ۱۰ تا ۹۹ نفر پرسنل دارند. برخی از این شرکت‌ها در دوره جدید به فعالیت خود ادامه خواهند داد ولی بقیه به تملک شرکت‌های بیمه خارجی در می‌آیند. باید برای چگونگی انتقال مالکیت و بقیه مسائل آن مقررات لازم تدوین شود.

شرکت‌های بیمه خارجی برای حضور در بازار بیمه امارات بر طرف شده است و به نظر می‌رسد با اجرایی شدن این قانون منافع آزادسازی صنعت بیمه به بیمه‌گذاران و شرکت‌های بیمه باز خواهد گشت.

تاثیر عضویت امارات در سازمان تجارت جهانی بر صنعت بیمه این کشور
در نوامبر سال ۲۰۰۴ وزارت اقتصاد و برنامه‌ریزی امارات اعلام کرد در پرتو تعهدات این کشور به سبب عضویت در سازمان تجارت جهانی (WTO) مقدمات حضور شرکت‌های خارجی در صنعت بیمه این کشور فراهم می‌سازد. در سال ۲۰۰۵ از مجموع ۴۶ شرکت بیمه فعال در این کشور نیمی از آنها شرکت‌های داخلی و نیم دیگر شعب شرکت‌های خارجی بودند.

توافقنامه گات (GATS) یکی از ۲۸ موافقتنامه سازمان تجارت جهانی (WTO) است که قواعد و مقررات مربوط به تجارت و سرمایه‌گذاری در عرصه خدمات را مشخص می‌کند. خدمات حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد تولید ناخالص داخلی (GDP) کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی را تشکیل می‌دهد. گات شامل ۱۶۰ بخش در عرصه خدمات مانند آموزش، بهداشت و درمان، مخابرات تورسیم، پست، تامین اجتماعی و بیمه می‌شود.

توافقنامه گات شامل ۴ موضوع می‌شود:

- تجارت بین‌الملل: یعنی عرضه خدمات از این کشور به کشورهای دیگر.
- مصرف در خارج از کشور: یعنی اینکه خدمات از یک کشور عرضه شود و در کشور دیگر مصرف شود.

- حضور تجاری: یعنی اینکه خدمات از یک نهاد تجاری در یک کشور به کشور دیگر ارائه شود.

- حضور داشتن اشخاص حقیقی: یعنی اینکه خدمات از طریق حضور اشخاص حقیقی در کشور دیگر ارائه شود.

براساس شرایط مربوط به "دسترسی به بازار" (market access) در توافقنامه گات، ایجاد شش نوع محدودیت، ممنوع دانسته شده است:

- ۱) ایجاد محدودیت در تعداد عرضه‌کنندگان خدمات
  - ۲) ایجاد محدودیت در مبلغ کلی قراردادها
  - ۳) ایجاد محدودیت در تعداد قراردادها یا معامله‌ها
  - ۴) ایجاد محدودیت در به‌کارگیری کارکنان
  - ۵) اقداماتی که موجب محدودیت ثبت نوع شخصیت حقوقی یا سرمایه‌گذاری مشترک می‌شود
  - ۶) ایجاد محدودیت در به‌کارگیری سرمایه خارجی
- براساس ماده ۱۷ موافقتنامه گات، دولت‌های متعهد باید با

ج) شرکت‌های با ریسک اندک: شرکت‌های بزرگ که بیش از ۱۰۰ کارمند دارند در این گروه قرار می‌گیرند. این شرکت‌ها به صورت رسمی فعالیت می‌کنند و از لحاظ قانون به رسمیت شناخته شده‌اند. این شرکت‌ها چندان از روند آزادسازی صنعت بیمه متاثر نخواهند شد زیرا ساختار مدیریتی و کنترلی مناسبی دارند.

سخن پایانی

در روزهای پایانی که این نوشتار برای انتشار در فصلنامه بیمه آسیا آماده می‌شد وزارت اقتصاد امارات خلاصه‌ای از عملکرد صنعت بیمه این کشور در سال ۲۰۰۶ را منتشر کرد که رؤس کلی آن به این شرح است:

بیمه‌های اموال سال ۲۰۰۶ با تولید حق بیمه‌ای بالغ بر ۸/۶۶ میلیارد درهم (۲/۳۶ میلیارد دلار) در مقایسه با سال ۲۰۰۵ میلادی ۳۰/۲ درصد رشد داشته‌اند. بیمه‌های اشخاص

و سرمایه‌گذاری با تولید ۱/۵۶ میلیارد درهم در مقایسه با سال ۲۰۰۵ میلادی ۳۷/۵ درصد رشد را نشان می‌دهند.

گزارش وزارت اقتصاد امارات همچنین نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در صنعت بیمه در مقایسه با سال پیش از آن ۵/۶ درصد کاهش داشته است. در سال ۲۰۰۶ میلادی در مجموع ۱۷/۲۷ میلیارد درهم (۴/۷ میلیارد دلار) در صنعت بیمه سرمایه‌گذاری شد که در مقایسه با رقم ۱۸/۳ میلیارد دلاری سال ۲۰۰۵ کاهش ۵/۶ درصدی را نشان می‌دهد.

در این گزارش علت‌های عمده رشد صنعت بیمه امارات چنین برشمرده شده است: رشد اقتصادی، افزایش فعالیت‌های ساخت و ساز و فعالیت‌های اجتماعی.

وزارت اقتصاد امارات تعداد شرکت‌های فعال در صنعت بیمه این کشور در سال ۲۰۰۶ را ۴۸ شرکت ذکر کرده است که نیمی از آنها داخلی و نیمی دیگر خارجی هستند. شرکت‌های داخلی ۷۶/۳ درصد از حق بیمه‌ها در بخش بیمه‌های اموال را تولید کرده‌اند و سهم شرکت خارجی از این بازار ۲۳/۷ درصد بوده است.

در سال ۲۰۰۶ نیروی انسانی فعال در صنعت بیمه امارات ۴۸۵۰ نفر بوده است که از این تعداد ۷/۱ درصد از آنها اماراتی و بقیه خارجی

بوده‌اند. این رقم در مقایسه با سال ۲۰۰۵ که درصد اماراتی‌های شاغل در صنعت بیمه ۶/۷ درصد بوده، اندکی را افزایش را نشان می‌دهد. ضریب خسارت در صنعت بیمه امارات از ۶۳ درصد در سال ۲۰۰۵ به ۵۰/۷ درصد در سال ۲۰۰۶ کاهش پیدا کرده است. از مجموع ۴۸ شرکت فعال در امارات ۱۱ شرکت داخلی و ۲ شرکت خارجی در تمامی رشته‌های بیمه (بیمه‌های عمر، پس انداز اموال، مسئولیت) فعالیت می‌کنند. ۱۳ شرکت داخلی و ۱۸ شرکت خارجی فقط در رشته‌های بیمه‌های اموال و ۴ شرکت خارجی فقط در بیمه‌های اشخاص خدمات بیمه‌ای ارائه می‌کنند. ترکیب حق بیمه‌های تولیدی در بخش بیمه‌های اموال چنین بوده است:

۱۴/۷ درصد بیمه‌های آتش سوزی

۱۴/۱ درصد در بیمه‌های حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی

۱۲/۲ درصد در بیمه‌های درمان

۳/۵ درصد در سایر ریسک‌های بیمه‌ای

شرکت‌های بیمه داخلی در بیمه‌های اموال در مجموع ۴۷ درصد از ریسک‌ها را نگهداری کرده‌اند. درصد نگهداری ریسک‌ها در رشته‌های مختلف بیمه‌ای به شرح زیر است:

بیمه‌های حوادث و مسئولیت: ۶۰/۳ درصد

بیمه‌های آتش سوزی: ۳۱ درصد

بیمه‌های حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی: ۱۶ درصد

سایر ریسک‌های بیمه‌ای: ۸ درصد

بیمه‌های درمان: ۶۱ درصد

منابع:

Global Investment House, UAE Economic & Strategic Outlook: Insurance Sector, March 2007.

World Economic Forum, The Arab World Competiveness Report 2007.

International Monetary Fund, Arab Emirates: Statistical Appendix, IMF Country Report NO. 06/256/July 2006.

The National Media Council, United Arab Emirates Yearbook 2007.

The Insurance Sector Business in the UAE in 2006 Dubai Chamber of Commerce and Industry, Impact of market Access on the UAE Insurance Sector, 2005.

